

STRESZCZENIE ROZPRAWY DOKTORSKIEJ

Imię i nazwisko autora rozprawy:

mgr Aneta Hoffmann

Stopień naukowy oraz imię i nazwisko promotora rozprawy:

dr hab. Adam Dziurok, prof. uczelni

Temat rozprawy doktorskiej:

Szkolnictwo cywilne i wojskowe w 2 Korpusie Polskim (1943-1947)

Słowa kluczowe:

2 Korpus Polski, II wojna światowa, szkolnictwo wojskowe, szkolnictwo cywilne dla żołnierzy, żołnierze, ZSRR, Środkowy Wschód, Włochy, Wielka Brytania, Polskie Siły Zbrojne na Zachodzie, 8 Armia, alianci

Streszczenie:

2 Korpus Polski jako ważny trzon Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie jest powszechnie znany przede wszystkim ze swych walk na froncie włoskim w czasie II wojny światowej. Ich symbolami jest Monte Cassino i postać dowódcy – gen. Władysława Andersa. Brakuje jednak powszechnej wiedzy na temat jeszcze jednej formy walki o kształt przyszłej niepodległej Polski, która była prowadzona w 2 Korpusie – walki na „froncie” edukacyjnym. Celem szybkiego i efektywnego przygotowania do walk na kontynencie europejskim z Niemcami u boku wojsk alianckich prowadzone było bardzo intensywne szkolenie polskich żołnierzy zawodowych i ochotników w latach 1941-1946. Dowództwo Korpusu z gen. W. Andersem pragnęło także wspomóc żołnierzy w uzupełnieniu przez nich wykształcenia cywilnego – na poziomie szkoły powszechnej, średniej, a nawet po zakończeniu II wojny światowej – studiów wyższych. Dano tym samym wielu żołnierzom szansę na rozpoczęcie nauki w szkołach podchorążych i przyszłej karierze oficerskiej, a także starano się zadbać o wykształcenie przyszłych, aktywnych obywateli odbudowujących Polskę po dramatycznych latach II wojny światowej i eksterminacji polskiej inteligencji przez obu okupantów.

Do chwili obecnej nie powstało opracowanie (w formie szerszej niż artykuł) poświęcone kompleksowo tematowi szkolnictwa wojskowego i cywilnego dla żołnierzy w 2 Korpusie.

Warto przy tym zaznaczyć, iż na znaczenie działalności oświatowej w Korpusie zwracało uwagę w swoich wspomnieniach wielu byłych jego żołnierzy – zarówno uczniów, jak i ówczesnych nauczycieli. Autorka przygotowując niniejszą rozprawę doktorską, pragnęła tę lukę wypełnić.

Pomimo, że Korpus istniał w latach 1943-1947 autorka uznała, że godnym opracowania są także wcześniejsze okresy istnienia oddziałów, które następnie stanowiły podstawę do jego stworzenia w roku 1943 - Polskich Sił Zbrojnych w ZSRR i Armii Polskiej na Wschodzie. Ponieważ jednak łączy je z 2 Korpusem osoba głównodowodzącego, skład większości żołnierzy oraz kontynuacja wcześniej podjętych działań edukacyjnych i szkoleniowych autorka podjęła się przedstawienia także tych wcześniejszych okresów funkcjonowania szkolnictwa dla żołnierzy.

Rozprawa doktorska pod tytułem „Szkolnictwo cywilne i wojskowe w 2 Korpusie Polskim (1943-1947)” składa się ze wstępu, zakończenia oraz czterech rozdziałów problemowych: Rozdział I. Tworzenie struktury szkolnictwa w Polskich Siłach Zbrojnych w ZSRR; Rozdział II. Rozbudowa szkolnictwa w Armii Polskiej na Wschodzie i 2 Korpusie Polskim na Środkowym Wschodzie; Rozdział III. Szkolnictwo wojskowe w 2 Korpusie na terenie Włoch i Wielkiej Brytanii (1944-1947) oraz Rozdział IV. Szkolnictwo cywilne w 2 Korpusie na terenie Włoch i Wielkiej Brytanii (1944-1947). Każdy rozdział przybliża szczegółowo organizację i przebieg szkolenia żołnierzy polskich w ramach 2 Korpusu i jednostek go poprzedzających, a także zapoczątkowane w szczególności na Środkowym Wschodzie i szeroko rozwinięte we Włoszech szkolnictwo ogólnokształcące dla żołnierzy. Opracowanie tematu kończy podsumowanie działań edukacyjnych w ramach 2 Korpusu po przeniesieniu jednostek do Wielkiej Brytanii.

Zamierzeniem autorki było ustalenie założeń, celów, form i roli szkolnictwa wojskowego i cywilnego dla żołnierzy na różnych etapach istnienia 2 Korpusu. Dzięki szerokiej kwerendzie źródeł krajowych i zagranicznych rozprawa w sposób szczegółowy odpowiedziała na postawione pytania badawcze, wykazując objęcie wielotysięcznej grupy polskich żołnierzy działaniami edukacyjnymi w 2 Korpusie, które przyczyniły się do sukcesu militarnego jednostek polskich we Włoszech, a w odniesieniu do szkolnictwa cywilnego - znacznie ułatwiły żołnierzom dalsze, cywilne życie po wojnie.

A. Hoffman